

Београд
4. мај 2026

Пратећи писане и видео записе са седница Високог савета судства (свечане и четири редовне, са укупно 80 тачака дневног реда) у првом месецу у коме је нови сазив Високог савета судства започео рад (6.4.2026);

С опрезом поздрављајући динамичан темпо рада у коме је Високи савет судства на четири редовне седнице (у укупном трајању од седам и по сати, односно 438 минута) између осталог:

- изабрао свог председника
- поставио вршиоца функције председника Врховног суда
- изабрао 112 судија, не уважавајући предлог Комисије за основне и прекршајне судове чији је председник предлоге те комисије доставио Савету, нити предлоге Комисије за привредне судове, чији је један члан и даље у Савету, али ни не обављајући, у складу са законом, разговоре са кандидатима
- изменио састав својих радних тела, као и Комисије у поступку за именовање председника и заменика председника Дисциплинске комисије
- образовао Комисију за одлучивање о приговору на решење о оцени судијског помоћника
- именовао судију надлежног за поступање по захтеву за заштиту од непримереног утицаја
- донео одлуке о:
 - измени Правилника о поступку за избор судије и председника суда
 - измени Правилника о вредновању рада судије и председника суда
 - приговорима судије на годишњи распоред послова у суду
 - притужби судије због повреде права за које Законом о судијама није предвиђен посебан поступак заштите
 - објављивању конкурса за избор судија
 - објављивању јавног позива за подношење пријава за именовање чланова Етичког одбора;

Не спорећи овом приликом садржину донетих одлука, већ брзину рада која изазива забринутост за то да ли се одлуке Високог савета судства доносе на основу темељног сагледавања чињеничних података о питањима о којима се одлучује и у дужном процесу у коме би та осетљива и сложена питања судског система, али и кандидата за избор на судијску функцију, била заиста довољно анализирана и расправљена;

Друштво судија Србије издаје следеће

САОПШТЕЊЕ

Забрињавајуће је и погрешно што је Правилник о вредновању рада судије и председника суда измењен у непримерено кратком року, као узредна од више десетина тачака дневног реда на прве четири радне седнице Високог савета судства. Јер, све и да се није одлучивало и о свим осталим питањима, већ само о избору вршиоца функције председника Врховног суда и 112 судија, свакој од одлука о избору било је посвећено свега 3,9 минута, не рачунајући притом потребу за расправом о пријавама више стотина других кандидата.

Рад сваког државног органа у демократском друштву, па тако и Високог савета судства, треба да одликује транспарентност, а његове одлуке треба да садрже јасне разлоге доношења и да буду засноване на темељној анализи, промишљању и дијалогу. Нарочито је потребно да дијалога има када постоје неслагања чланова Високог савета судства са предлогом одлука која се доносе и да чланови за своје неслагање изнесу аргументацију. На чињеницу да квалитет и легитимитет сваког прописа зависи и од квалитета процедуре у ком је донет, Венецијанска комисија је подсетила Србију у више мишљења, па и у последњем, донетом 24.4.2026. поводом јануарских измена правосудних закона. Примера ради, током четврте редовне седнице одржане 30.04.2026. године показало се да је забуну изазвао термин: судско-организациони закони, који је, иначе, у истој мери базичан као и термини: процесни или материјални закони.

- Судско организациони закони представљају скуп правних правила садржаних у Уставу, законима и подзаконским актима, укратко, која су правни оквир за функционисање судства. Њима се формално-правно устројава судска власт, одређују врсте судова, њихова стварна и територијална надлежност и функционисање. Они судију “позиционирају”, правно и етички, не само према грађанима, већ и према осталим гранама власти и усмеравају га на дужности независног и непристрасног поступања и супротстављања сваком ко његово независно и непристрасно поступање угрожава. Дакле судско-организациони закони су темељ за примену права, који осигурава да судске одлуке буду засноване на принципима уставности и законитости, предвидиве и правичне.
- Упркос томе, очигледна намера да се на седници не уважи супротна аргументација члана Високог савета судства из реда професуре указује на неопходност да се промишља, разговара, вага и туђа аргументације и да се буде спреман да се та аргументација, када је правилна, и прихвати, а нарочито, неопходност да се убудуће опрезно поступа.

Изменама аката попут оних која је Високи савет судства донео треба приступати са нарочитим опрезом, пошто се њима уређују нека од најсложенијих питања за функционисању судства сваке државе.

Примера ради, питање вредновања рада судија представља једно од најсофистициранијих питања судског система. Правно нормирање тог питања од стране Високог савета судства, које се у многим европским државама намерно не чини (да се не би отворила могућност угрожавања судијске независности) трајало је оправдано дуго. Припремано је још од 2012, уз подршку Европске уније и Савета Европе.

- Само на важећем правилнику од 2024 рађено је шест месеци; решења из његовог нацрта су најпре широко расправљана са судијама (при чему су неки предлози судија прихваћени, а за оне који нису, дати су разлози њиховог неприхватања), јер се таквим поступањем врши „присвајање“ прописаних правила, те је учешће судија у том процесу гаранција примењивости донетог акта.
- Притом се водило рачуна, с обзиром на стратешке циљеве Републике Србије, о упоредним искуствима и међународним стандардима, с једне стране и примењивости тих стандарда, правном оквиру, традицији и могућностима српског судског система и државе, с друге стране.
- Пилот пројекат Високог савета судства и Савета Европе започет у јануару 2025. није окончан, јер Комисија за спровођење поступка експерименталног вредновања рада судија и председника Вишег суда у Београду није до краја 2025. године поднела извештај, који је требало да омогући сагледавање начина примене Правилника о вредновању рада судије и председника суда.
- Упркос томе, и без анализе ефеката и евентуалне потребе за додатним нормирањем или изменама, Правилник о вредновању, чија је примена почела почетком 2026. године, измењен је 30.4.2026. године, без убедљивог разлога зашто је измењено свега неколико, и управо тих неколико, а не евентуално и још који од 51 члана. Притом је остало нејасно и необразложено зашто Високи савет судства сматра:
 - да вредновање рада судије треба да буде руковођено потребом за ефикасним радом комисије за вредновање, уместо да буде руковођено, сагласно члану 35. Закона о судијама, потребом за доношењем поуздане процене рада судије, одржавањем и унапређењем квалитета његовог рада, уз поштовање независности судије, у циљу јачања поверења јавности у рад судије и суда,
 - да поједини од показатеља за критеријум стручног знања судије и способности његове примене не треба да буду:
 - познавање и примена „судско-организационог права“ (члан 13. став 1. тачка 1) или
 - коришћење логичког закључивања приликом примене правне норме на конкретно чињенично стање (члан 13. став 1. тачка 2), као ни
 - зашто би судије виших, а не апелационих, судова вредновале рад судија основних судова, када по правном леку рад судија основних судова испитују судије виших судова само у мање важним случајевима, док

њихове одлуке у важнијим случајевима испитују судије апелационих судова, које притом испитују и одлуке судија виших судова (члан 27. став 3. тачка 2), нити

- зашто би представљало угрожавање независности судија присуство комисије за вредновање рочишту, односно седници већа судије чији се рад вреднује (члан 40), која мера се деценијама користи као поуздано средство вредновања рада судије у више угледних правних система у Европи

Друштво судија Србије позива Високи савет судства да у свом раду одустане од непримерене брзине и да приоритет квалитету рада који, као минимум, захтева аргументовану расправу у сучељавању са мишљењима оних који остану у мањини приликом гласања, обавезу несагласних чланова да изнесу своје аргументе, обавезну јавну расправу пре доношења прописа која се тичу свих судија, којом би се омогућило свим судијама и њиховим удружењима да изнесу своје ставове пре седнице на којој ће Високи савет судства донети одлуку о њима, а у процесу одлучивања били изложени аргументи због којих се неки предлози, евентуално, не прихватају, односно било указано на измене којима су прихваћени одређени предлози изнети у јавној расправи.